

Agentschap Innoveren en Ondernemen
Ellipsgebouw
Koning Albert II-laan 35 bus 12 – 1030 Brussel
Tel. +32 (0)2 432 42 00
Fax +32 (0)2 432 43 99

Website:
[https://www.vlaio.be/nl/subsidies-
financiering/innovatiemandaten](https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/innovatiemandaten)
E-mail: Baekeland-IM@vlaio.be

Handleiding Innovatiemandaten

versie juli 2019

Postdoctorale mandaten voor het uitvoeren van een project in samenwerking met het bedrijfsleven of ter voorbereiding van de oprichting van een spin-off bedrijf

1. Inleiding

In deze handleiding wordt uitgelegd wat innovatiemandaten zijn, wie er voor in aanmerking komt en hoe deze mandaten kunnen aangevraagd worden.

Deze handleiding omvat de algemene informatie over de regeling. Ze moet gelezen worden in combinatie met toelichtingsdocumenten die beschikbaar zijn op de website. Deze toelichtingsdocumenten omvatten o.a. de beschrijving van de selectiecriteria, de omschrijving van de onderlinge samenwerkingsovereenkomst enz...

Verdere vragen kunnen steeds gericht worden naar: Baekeland-IM@vlaio.be.

2. Situering

Innovatiemandaten zijn gericht op postdoctorale onderzoekers die zich willen bekwamen in de valorisatie van hun onderzoeksresultaten naar de bedrijfswereld, hetzij naar een bestaande onderneming, hetzij naar een nog op te richten onderneming.

De doelstelling is om een brug te slaan tussen de academische wereld en de bedrijfswereld en drempelverlagend te werken voor onderzoekers om de stap te zetten naar de bedrijfswereld. Tijdens de uitvoering van het mandaat wordt de mobiliteit van onderzoekers tussen academische en industriële wereld aangemoedigd.

De projecten die uitgevoerd worden in dit steunkanaal zijn projecten van strategisch basisonderzoek met wetenschappelijke uitdagingen waarvan de risicograad nog te hoog ligt om reeds als een O&O-bedrijfsproject te kunnen worden uitgevoerd. Er is aldus een sterke input vanuit de kennisinstellingen, maar met een valorisatiefinaliteit die in de bedrijfswereld ligt. De projecten die voor steun in aanmerking komen, zijn gericht op de uitwerking van basisonderzoek, om de resultaten toepasbaar te maken binnen ondernemingen en op de economische valorisatie van onderzoek.

3. Algemene modaliteiten

De steun aan innovatiemandaten wordt toegekend op projectbasis aan individuele onderzoekers verbonden aan een kennisinstelling om strategisch basisonderzoek uit te voeren in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven.

Het basisprincipe is dat enerzijds een postdoctorale onderzoeker als aanvrager optreedt, die begeleid wordt door één (of meerdere) wetenschappelijke promotoren en één (of meerdere) industriële promotoren.

De wetenschappelijke promotoren bewaken de wetenschappelijke kwaliteit en voortgang van het project. De industriële promotoren staan mee in voor de strategische oriëntatie van het onderzoek en begeleiden de kandidaat inzake valorisatie-aspecten. Zij definiëren mee de onderzoekstaken die nodig zijn om wetenschappelijke onderzoeksresultaten transfereerbaar te maken naar het bedrijfsleven. In de tweede fase staat de onderneming ook in voor cofinanciering van het project (wordt verder in de handleiding in meer detail behandeld).

Voor innovatiemandaten die gericht zijn op de oprichting van een spin-off bedrijf kan de industriële begeleiding ook gebeuren door potentiële financiers/risicokapitaalfondsen. Het mandaat stopt op het moment dat de onderneming opgericht wordt.

Idealiter wordt een projectvoorstel in overleg met alle partners gedefinieerd en uitgewerkt.

De mandataris is werknemer binnen de kennisinstelling en kan eventueel in een latere fase overstappen naar de onderneming. De werkzaamheden kunnen plaatsgrijpen bij zowel de kennisinstelling als de onderneming.

4. Verschillende types mandaten

Binnen een innovatiemandaat kan samengewerkt worden met een bestaande onderneming of kan gewerkt worden naar de oprichting van een spin-off bedrijf. Er zijn aldus verschillende types mandaten:

- Innovatiemandaten ter voorbereiding van de **oprichting van een spin-off** bedrijf (hierna spin-off mandaten genoemd). Hoofddoel van dit type innovatiemandaten blijft de oprichting van een spin-off met de uitbouw van een industriële activiteit in Vlaanderen.

De mandaten worden voor 100% gefinancierd aan de onderzoeksinstelling, gedurende maximaal 2 jaar. Het mandaat stopt op het moment dat de spin-off opgericht wordt.

Voorafgaand aan de indiening moet er overleg geweest zijn met de TechTransfer dienst van de universiteit. Een voorafgaande en grondige betrokkenheid van deze TechTransfer dienst zal bij de evaluatie belangrijk zijn voor toekenning van steun.

Er wordt samengewerkt met een industriële promotor (eventueel meerdere) die coachend optreedt (kunnen ook risicokapitaalfondsen en consultancy bedrijven zijn).

- Innovatiemandaten waarbij samengewerkt wordt met **bestaande bedrijven** kunnen uit 2 fasen bestaan:
  - Een **eerste fase**, van maximaal 12 maanden, gesteund aan 100% subsidie aan de universiteit/kennisinstelling. Dit is een fase waarin verder onderzoek uitgevoerd wordt om de toepasbaarheid in een bedrijfscontext te beoordelen. Door alle partijen samen wordt een mijlpaal en daaraan gekoppelde wetenschappelijke doelstellingen, gedefinieerd die uiterlijk na 1 jaar dienen behaald te worden.
  - Een **tweede fase**, van maximaal 24 maanden, waarin een onderneming die als industriële promotor optreedt, instaat voor de strategische oriëntatie van het onderzoek en overgaat tot cofinanciering. In fase 2 wordt de steun toegekend als rechtstreekse staatssteun aan ondernemingen.

Mandaten die **starten met fase 1**, gaan na 6 maanden of uiterlijk na 12 maanden over in fase 2. De totale projecttijd kan 24 maanden of maximaal 36 maanden zijn. Fase 2 dient onmiddellijk aan te sluiten op fase 1 (geen discontinuïteit voor de mandataris). Indien niet overgegaan wordt op fase 2, stopt het mandaat na fase 1 (Fase 1 kan niet verlengd worden).

Een mandaat kan ook vanaf de start met cofinanciering door een onderneming m.a.w. men start **onmiddellijk met fase 2**. In het bijzonder wanneer de onderneming ook eigen kennis/modellen/tools inbrengt, zal meteen met fase 2 gestart worden.

Bij de aanvraag moet duidelijk zijn voor welk type mandaat gekozen wordt. Er zijn verschillende online aanvraagformulieren voor de verschillende types mandaten.

4.1 Overgang van fase 1 naar fase 2

Mandaten die starten met fase 1 impliceren dat er, in overleg met één of meerdere ondernemingen, concrete doelstellingen en mijlpalen gedefinieerd worden die dienen behaald te worden vooraleer een transfer van resultaten naar een onderneming mogelijk is, en aldus overgestapt kan worden naar fase 2.

De informatie in de projectaanvraag omvat een beschrijving van het strategisch belang van het onderzoek en de toepassingsmogelijkheden EN een mogelijk industrieel vervolgtraject in fase 2. Dit is m.a.w. een meer concrete case van één of meerdere ondernemingen. De industriële promotor heeft een interesse voor verdere valorisatie. In het natraject wordt toegelicht hoe dit zou aangepakt worden indien een transfer gerealiseerd wordt. De onderneming verwerft hierdoor geen recht. De experts zullen gevraagd worden hun mening te geven over de kwaliteit van het mogelijke natraject. Indien de onderneming en de kennisinstelling beslissen over te gaan tot het natraject is een nieuwe beslissing vereist en is een overeenkomst tussen kennisinstelling en onderneming voor transfer van de resultaten uit fase 1 vereist.

Twee maanden voor afloop van fase 1 moet gerapporteerd worden over het al dan niet (zullen) behalen van de mijlpalen (de resultaten van fase 1) en de concrete uitwerking van de afspraken m.b.t. exploitatie. Samen met het expertenadvies vormt dit de basis voor een nieuwe beslissing door het Hermes beslissingscomité (in principe zonder noodzaak van een nieuw expertencollege), voor zover de oorspronkelijke valorisatiecase van toepassing blijft.

5. Consortium

Er zijn minimaal vijf partijen betrokken bij een innovatiemandaat:

(1) het Agentschap Innoveren en Ondernemen, optredend voor het Hermesfonds, dat het mandaat toekent;

(2) de mandataris;

(3) de kennisinstelling waaraan de mandataris verbonden is (d.i. een Vlaamse universiteit, onderzoeksinstituut, strategisch onderzoekscentrum, hogeschool enz...), die optreedt als werkgever;

(4) de wetenschappelijke promotor, verbonden aan een Vlaamse universiteit of kennisinstelling, die instaat voor de wetenschappelijke begeleiding. Het is mogelijk dat meerdere promotoren, verbonden aan verschillende kennisinstellingen, optreden voor zover de complementariteit duidelijk is (bv. in geval van sterk multidisciplinaire projecten). Buitenlandse kennisinstellingen kunnen betrokken worden als copromotor, voor zover de toegevoegde waarde duidelijk is.

(5) De industriële promotor(en), verbonden aan een onderneming met een exploitatievestiging in Vlaanderen. Meerdere ondernemingen kunnen optreden als industriële promotor voor eenzelfde mandaat, voor zover de complementariteit duidelijk is (bv. in geval van sterk multidisciplinaire projecten en/of een verschillende rol in de valorisatieketen). De toegevoegde waarde van iedere begeleider moet duidelijk zijn en de dynamiek mag niet verstoord kunnen worden omwille van de eventuele concurrentiële positie van de ondernemingen onderling.

Voor projecten die starten met fase 1, zal de onderneming mee instaan voor de definiëring van mijlpalen die dienen behaald te worden opdat de resultaten toepasbaar en valoriseerbaar kunnen zijn op termijn. De onderneming zal in geval van succesvolle resultaten wensen te onderhandelen over transfer van resultaten. Bij een positief verloop, zowel op wetenschappelijk vlak, op valorisatievlak als over afspraken rond transfer van resultaten, zal de onderneming in de tweede fase instaan voor cofinanciering.

De partijen dienen gekend te zijn bij indiening van de projectaanvraag.

Tussen de partijen wordt een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. Bij voorkeur is bij indiening van de projectaanvraag deze samenwerkingsovereenkomst bijgevoegd, zoniet moeten de grote krijtlijnen betreffende de intellectuele eigendomsrechten tussen de partijen reeds afgesproken zijn en -in de vorm van een ondertekende afsprakennota- bij de indiening van de projectaanvraag overgemaakt worden aan het Agentschap. Uitzonderlijk kan deze afsprakennota ingediend worden na de projectindiening; de uiterste indiendatum voor deze afsprakennota (vermeld in het oproepdocument) moet echter gerespecteerd worden.

De steun wordt toegekend als een projectmatige steun, uitbetaald in jaarlijkse voorschotten aan de kennisinstelling (voor spin-off mandaten en voor projecten in fase 1) of aan de onderneming (voor projecten in fase 2). De mandataris is werknemer van de kennisinstelling (universiteit of onderzoekscentrum), en kan eventueel in fase 2 overstappen naar de onderneming.

Het Agentschap treedt dus niet op als werkgever en staat niet in voor rechtstreekse betaling van een salaris aan de mandataris. De werkgever (die zowel de kennisinstelling als de onderneming kan zijn) staat in voor de contractuele aspecten m.b.t. tewerkstelling en voor verloning en vergoeding van de mandataris.

5.1. Mandataris

De regeling staat open voor alle houders van een doctoraatsdiploma. Het Agentschap legt geen bijkomende beperkingen op. De regeling staat dus open voor alle nationaliteiten en alle studierichtingen/wetenschappelijke disciplines.

Onafhankelijk van het type, kan eenzelfde kandidaat slechts éénmaal een innovatiemandaat toegekend krijgen.

Een kandidaat kan gedurende de behandeling van een aanvraag niet tegelijkertijd aanvrager zijn binnen een ander steunkanaal van het Agentschap. Verder kan een onderzoeker maximaal tweemaal een aanvraag indienen voor een innovatiemandaat.

Kandidaten die op het moment van de indiening van de aanvraag nog geen houder zijn van het doctoraatsdiploma, maar op korte termijn (binnen de 6 maanden) hun proefschrift zullen verdedigen, moeten verklaren dat ze in de eindfase van hun doctoraatsproject zijn en er geen tegenindicaties zijn voor het behalen van het doctoraatsdiploma op korte termijn. Bij voorkeur wordt de geplande datum van de verdediging gemeld.

5.2. Bedrijf

Als industriële promotor kunnen alle ondernemingen met een exploitatievestiging in het Vlaamse gewest optreden. Voor spin-off mandaten moet de oprichting van de onderneming in Vlaanderen voorzien worden. De industriële promotor van een spin-off mandaat kan in uitzonderlijke gevallen uit een niet-Vlaams bedrijf komen indien de meest geschikte industriële promotor niet in Vlaanderen te vinden is en voor zover het oprichten van een spin-off bedrijf in Vlaanderen beoogd wordt.

Elke onderneming, van kmo tot Vlaamse vestiging van een multinationale onderneming, komt in aanmerking. Ondernemingen met rechtspersoonlijkheid en met een exploitatiezetel in het Vlaamse gewest komen in aanmerking voor steun. Ondernemingen die zich ertoe verbinden een exploitatiezetel op te richten in het Vlaamse Gewest komen in aanmerking waarbij de eigenlijke steuntoekenning afhankelijk blijft van de effectieve oprichting van de exploitatiezetel.

Een onderneming is een entiteit die een economische activiteit uitoefent en beschikt over rechtspersoonlijkheid. De rechtspersoonlijkheid is vereist ten laatste bij het ondertekenen van

de steunovereenkomst. Bij indiening van het projectvoorstel is dit bijgevolg geen vereiste (start-ups, nieuwe spin-offs in incubatiefase, enz.).

Verder moet de onderneming in staat zijn de resultaten in voldoende mate in Vlaanderen te exploiteren en zo in voldoende mate toegevoegde waarde te creëren in de vorm van tewerkstelling en investeringen (en het uitbouwen van een kennisnetwerk). Dit sluit echter niet uit dat de projectresultaten ook deels in het buitenland kunnen worden toegepast. Export van de innovatieve producten e.d. is geen probleem. Ook vzw's en/of ondernemingen uit de social profit-sector kunnen aanvrager zijn, indien zij zoals de andere ondernemingen voldoende economisch valorisatiepotentieel in Vlaanderen kunnen aantonen.

Organisaties die beroep doen op programma's met steuntoekenning aan onderzoeksorganisaties voor de uitvoering van niet-economische activiteiten (onafhankelijk onderzoek en/of verspreiding van resultaten uit zo'n onderzoek) hebben zelf geen rechtstreekse toegang tot bedrijfsinnovatiesteun. Te beschouwen als onderzoeksorganisaties zijn bv. kennisinstellingen zoals universiteiten en hogescholen, doch ook Strategische Onderzoekscentra en andere organisaties die toegelaten zijn tot steunkanalen aan onderzoeksorganisaties voor de uitvoering van niet-economische activiteiten.

De aanvraag kan gebeuren door een individuele onderneming of door verschillende ondernemingen die samen het risico en de kosten van het project dragen (bedrijfpartners). Het is ook mogelijk dat verschillende kmo's samenwerken om een vraaggedreven project te ondersteunen, indien ze samen de vereisten van financiële draagkracht en professionele omgeving kunnen leveren. Ze moeten dan een bindende samenwerkingsovereenkomst ondertekenen, waarin ze zich engageren om voldoende tijd en middelen voor het project vrij te maken. Het project moet dan verankerd worden bij één van de deelnemende kmo's, die minstens één werknemer heeft met de competentie om als industriële mentor op te treden.

Ook ondernemingen buiten Vlaanderen met een eigen valorisatie-rationale, kunnen ingeschakeld worden als partner. Zij kunnen zelf niet genieten van Vlaamse steun. Als in een project meerdere ondernemingen samenwerken en minstens één van hen is een kmo en/of een buitenlandse onderneming, kan een verhoogde steun worden toegekend (voor verdere toelichting, zie 'Duur en steunbare activiteiten').

Bijkomende voorwaarden

- Niet beschikken over een wettelijk monopolie

Ondernemingen die op grond van een wettelijke bepaling beschikken over een absoluut monopolie binnen het grondgebied van het Vlaamse Gewest of binnen een wezenlijk deel daarvan, komen niet in aanmerking voor steun voor hun projecten, tenzij het project waarvoor zij steun aanvragen buiten het implementatiegebied van dit monopolie valt.

Er is sprake van een monopolie wanneer er op de gegeven markt geen concurrentie is en/of er voor de producten en/of diensten die de betrokken onderneming aanbiedt geen substitutiemogelijkheden of alternatieven voorhanden zijn.

Wat ingeval de organisatie een Dienst Algemeen Belang of een Dienst Algemeen Economisch Belang levert?

De activiteiten die uitgevoerd worden in het kader van een Dienst Algemeen Belang en typisch tot de taak van een overheidsbesturen horen, vormen geen economische activiteit op een vrije markt. Ofwel omdat er geen echte marktvergoeding voorzien wordt, ofwel omdat er een (geografisch) monopolie is. Voorbeelden van dergelijke activiteiten zijn: justitie, politie, onderwijs, netbeheerder waterdistributie, netbeheerder elektriciteitsdistributie enz.

Voor deze activiteiten kunnen binnen de regeling van bedrijfsinnovatiesteun geen subsidies aangevraagd worden, noch is de regeling van de bedrijfsinnovatiesteun toegankelijk voor overheidsbesturen. Organisaties met een gemengde activiteit (economische activiteiten en Diensten Algemeen Belang) kunnen voor de innovaties die betrekking hebben op de economische activiteiten op de vrije markt (en waarvoor een marktvergoeding voorzien wordt) in aanmerking komen voor bedrijfsinnovatiesteun. De activiteiten die uitgevoerd worden in het kader van een Dienst Algemeen Economisch Belang zijn economische activiteiten welke tegen marktvergoeding worden geleverd aan een publieke organisatie onder de vorm van een openbare aanbesteding.

- Niet beschikken over een machtspositie

Een onderneming heeft een machtspositie wanneer zij in staat is om de instandhouding van werkelijke concurrentie te verhinderen en wanneer zij daardoor de mogelijkheid heeft om zich t.o.v. concurrenten, afnemers of leveranciers in belangrijke mate onafhankelijk te gedragen.

Een onderneming beschikt over een machtspositie wanneer zij op de valorisatiemarkt waarop het project slaat een marktaandeel heeft van meer dan 50%.

In dergelijk geval wordt beoordeeld of deze machtspositie binnen de valorisatiemarkt waarop het project slaat en met name binnen het grondgebied van het Vlaamse Gewest of binnen een wezenlijk deel daarvan voldoende concurrentieverstorend kan zijn, zodat zij een voldoende reden vormt om steun te weigeren, naar analogie met een wettelijk monopolie.

Ondernemingen uit de non-profit sector:

Privaatrechtelijke en publiekrechtelijke organisaties uit de non-profit komen in aanmerking voor subsidie voor een innovatiemandaat onder dezelfde voorwaarden als alle andere organisaties.

Algemeen geldt:

- Er is rechtspersoonlijkheid nodig en de organisatie moet aantonen dat ze een economische activiteit uitoefent (= diensten aanbieden op een vrije markt die vergoed worden aan marktcondities) via een Vlaamse vestiging op een manier dat er kan verwacht worden dat deze voldoende structureel is (voor een langere tijd).
- De not-for-profit organisaties moeten kunnen aantonen dat ze beschikken over voldoende private middelen om hun aandeel in het project te financieren.

- Als een organisatie ontvankelijk is als 'onderneming', kan deze organisatie aanspraak doen op de kmo-toeslag, ongeacht zijn rechtsvorm. Net zoals bij vennootschappen met een aandeelhoudersstructuur kan bij vennootschappen zonder aandeelhoudersstructuur nagegaan worden in welke mate de vennootschap zelfstandig is of deel uit maakt van een groep verbonden ondernemingen. Hierbij wordt o.a. nagegaan wat de stemrechten zijn van leden (en afhankelijkheid van die leden van andere ondernemingen), in welke mate één of enkele ondernemingen de controle uitoefenen over die vennootschap en in welke mate de onderneming onder een centrale leiding staat. De verbonden ondernemingen worden op dezelfde wijze geconsolideerd zoals gangbaar is bij vennootschappen met aandeelhoudersstructuur.

Ondernemingen met rechtspersoonlijkheid van publiekrechtelijke aard:

Aan ondernemingen met rechtspersoonlijkheid van publiekrechtelijke aard kan alleen steun toegekend worden voor een project waarin er daadwerkelijk wordt samengewerkt met ondernemingen met rechtspersoonlijkheid van privaatrechtelijke aard, waarbij de samenwerkende onderneming met rechtspersoonlijkheid van publiekrechtelijke aard in het gesteunde project niet meer dan 70 % van de in aanmerking komende kosten voor haar rekening neemt, en steun die toegekend is met toepassing van dit besluit, geen betrekking heeft op de kosten die verbonden zijn aan de uitoefening van die publieke opdracht.

Industriële promotor

De onderneming moet tenminste één medewerker hebben die de competentie bezit om als industriële mentor/promotor voor de mandataris op te treden. Bovendien moet er een professionele omgeving aanwezig zijn die toelaat het project te ondersteunen.

6. Duur en steunbare activiteiten

6.1. Duur

Een mandaat duurt in principe twee jaar. Bij samenwerking met een bestaande onderneming, kan een mandaat van 3 jaar aangevraagd worden, waarbij fase 1 maximaal 12 maanden blijft. De reden voor een totale projectduur van meer dan 24 maanden moet inhoudelijk onderbouwd worden (bv. omwille van langdurige testen).

Bij deeltijdse bezetting kan de projectduur verlengd worden zodat de totale steun overeenkomt met 2 voltijdse mensjaren. Een innovatiemandaat voor een deeltijdse bezetting is mogelijk met een minimum van een halftijdse bezetting, zolang de valorisatie van de onderzoeksresultaten mogelijk blijft, wat deel uitmaakt van de inhoudelijke evaluatie van de aanvraag

Een mandaat kan opgeschort worden in geval van arbeidsongeschiktheid gedurende meer dan 30 dagen (bv. zwangerschapsverlof).

6.2. Begroting

Een innovatiemandaat voorziet financiering van de personeelskosten, overige directe en indirecte kosten in relatie met één specifieke werknemer.

Het opstellen van een begroting volgt het kostenmodel van het Agentschap Innoveren en Ondernemen. De begroting omvat personeelskosten van de mandataris, directe en indirecte overige kosten waarbij de som van de niet-personeelskosten (=directe en indirecte overige kosten) maximaal 40.000 euro per voltijds mensjaar kan bedragen. Bij verificatie aan het einde van de projectuitvoering moeten de kosten kunnen aangetoond worden, indien hierom verzocht wordt.

Meer informatie wordt gegeven in het toelichtingsdocument op de website

6.3. Omvang van de steun

De aanvaarde begroting vormt de basis voor berekening van een subsidie. De toegekende steun is afhankelijk van het type mandaat en de fase.

- Voor spin-off mandaten en projecten in fase 1 wordt 100% steun toegekend aan de kennisinstelling.
- Voor mandaten in fase 2 in samenwerking met een onderneming bedraagt het basissteunpercentage 50% en kan verhoogd worden (cumuleerbaar):
  - een onderneming dat een kleine onderneming is (ko) kan 20% extra steun krijgen en een middelgrote onderneming (mo) 10% extra steun.
  - het project kan 10% extra steun krijgen als er een daadwerkelijke samenwerking is tussen meerdere onafhankelijke gesteunde ondernemingen waarbij geen van de ondernemingen meer dan 70% van de kosten van het samenwerkingsproject voor haar rekening neemt en tenminste één partner een kmo is.

Cumulatie met andere overheidssteun

Bij de berekening van de aanvaarde steun zal rekening gehouden worden met andere overheidssteun (andere subsidies, fiscale steun met selectief karakter (zie ook bijlage 1) voor dezelfde kosten. In geen geval kunnen de steunpercentages zoals bepaald door de Algemene Groepsvrijstellingsverordening overschreden worden.

Wanneer de begunstigde een Young Innovative Company (YIC)¹ is die gebruik maakt van de specifieke maatregel van gedeeltelijke vrijstelling van bedrijfsvoorheffing voor YICs² en dus ook via deze weg staatssteun ontvangt, zal de bedrijfsinnovatiesteun voor het innovatiemandaat aangepast worden om in overeenstemming te zijn met de maximale steunpercentages vermeld in hogergenoemde Algemene Groepsvrijstellingsverordening (verdere toelichting in bijlage 1).

---

¹ De definitie Young Innovative Company is van toepassing op vennootschappen die aan de volgende voorwaarden voldoet:

- het gaat om een kleine vennootschap (KO);
- ze bestaat sinds minder dan 10 jaar;
- ze is niet opgericht in het kader van een concentratie, een herstructurering, een uitbreiding van een vroegere activiteit of een overname van dergelijke activiteiten;
- ze heeft uitgaven gedaan voor O&O die minstens 15% van de totale kosten van het voorgaand belastbaar tijdperk vertegenwoordigen.

² Wetboek van de inkomstenbelastingen (WIB) artikel 275.3, §1, lid 3, 2°

7. Behandeling

7.1. Indiening

De aanvragen kunnen in principe doorlopend tijdens het jaar ingediend worden. De behandeling van de aanvragen gebeurt evenwel gegroepeerd. Er worden één of maximaal twee uiterste indieningsdata per kalenderjaar gedefinieerd.

7.2. Ontvankelijkheid

Binnen een periode van 14 werkdagen na de uiterste indieningsdatum wordt beslist over de ontvankelijkheid van de projectaanvraag.

Ontvankelijkheidsanalyse gebeurt op basis van formele criteria:

- De mandataris moet houder zijn van een doctoraatsdiploma, of dit binnen de 6 maanden behalen.
- De verschillende partners, met name de mandataris, de kennisinstelling (universiteit, onderzoekscentrum, hogeschool enz.), de wetenschappelijke promotor, en de onderneming (ondernemingen) zijn gekend op het ogenblik van de aanvraag. De onderneming (ondernemingen) en de kennisinstelling geven hun akkoord over de uitvoering van de activiteiten.
- De onderneming dient te beschikken over een exploitatiezetel in Vlaanderen.
- Voor een innovatiemandaat fase 2 mag de onderneming op het moment van steuntoekenning geen onderneming in moeilijkheden zijn (zie <http://www.vlaio.be/onderneming-in-moeilijkheden>).
- Een industriële promotor is aangeduid door de onderneming voor de begeleiding van de mandataris.
- De intenties naar intellectuele eigendomsrechten en transfer en gebruik van de resultaten zijn gekend en zijn in het bezit van het Agentschap, onder de vorm van een ondertekende afsprakennota of samenwerkingsovereenkomst. In afwezigheid van een ondertekende afsprakennota of samenwerkingsovereenkomst op het ogenblik van de projectindiening kan het Agentschap een aanvraag voorwaardelijk ontvankelijk verklaren en de evaluatie reeds opstarten. Indien het Agentschap echter niet in het bezit is van de ondertekende afsprakennota of samenwerkingsovereenkomst op de deadline voor indiening van deze afsprakennota (deadline vermeld in het oproepdocument) wordt het dossier “onontvankelijk” verklaard en wordt de voorlopig opgestarte behandeling stopgezet.
- Er is geen beperking op het aantal mandaten dat door eenzelfde onderneming begeleid (en in fase 2 gefinancierd) worden. Een individuele onderzoeker kan maximaal tweemaal optreden als kandidaat-mandataris in een aanvraag voor een innovatiemandaat.
- Bij de ontvankelijkheidsanalyse heeft het Agentschap het recht om bijkomende informatie over formele aspecten op te vragen zoals de status van de onderneming i.v.m. RSZ bijdragen, de financiële draagkracht van de onderneming voor de cofinanciering van het mandaat enz...

Het Agentschap kan ontvankelijkheid weigeren indien de onderneming niet in orde is met de regelgeving.

Voor de goedkeuring van fase 2 kan bijkomende informatie opgevraagd worden die de financiële draagkracht van de onderneming kan onderbouwen.

De behandeling van een aanvraag voor een innovatiemandaat wordt slechts opgestart na ontvankelijkheidsverklaring.

7.3. Behandelingstermijn

Uiterlijk 75 dagen na ontvankelijkheid neemt het Hermes beslissingscomité een beslissing over steunverlening.

In functie van de gegroepeerde behandeling worden elk jaar één of maximaal twee uiterste indieningsdata vastgelegd. Het blijft evenwel de ontvankelijkheid die de timing van de beslissing bepaalt, een tijdig ingediende aanvraag die niet ontvankelijk verklaard kan worden binnen de vastgelegde termijn verschuift automatisch naar de volgende evaluatiesessie.

De data zijn indicatief als volgt:

Oproep	Uiterste indiening	Ontvankelijkheid	Beslissing
Oproep 1	eind maart	april	Midden juli
Oproep 2	begin september	september	Eind december

Bij elke behandelingssessie zullen de exacte data via een oproep tot het indienen van voorstellen kenbaar gemaakt worden.

7.4. Startdatum

De uitvoering van een mandaat start steeds op de eerste dag van een maand. De uitvoering van een mandaat dient opgestart te zijn binnen een termijn van maximaal zes maanden na de beslissing door het Hermes beslissingscomité. Een mandaat kan slechts opgestart worden nadat het doctoraatsdiploma behaald werd.

Het is mogelijk de uitvoering van een mandaat reeds op te starten voorafgaand aan de beslissing door het Hermes beslissingscomité. De startdatum is ten vroegste de eerste dag van de maand volgend op de uiterste indieningsdatum en zover de aanvraag binnen de normale termijn van 14 dagen ontvankelijk kan verklaard worden (of voorwaardelijk ontvankelijk in geval de documenten voor intellectuele rechten later worden ingediend). Het is belangrijk dat bij de eindafrekening de periode voorafgaand aan de beslissing enkel kan gesteund worden indien de uitvoering effectief

opgestart was en kosten kunnen aangetoond worden voor deze periode. Indien geopteerd wordt voor een startdatum voorafgaand aan de beslissing gebeurt dit dus op risico van hetzij de kennisinstelling, hetzij de onderneming (voor mandaten die onmiddellijk starten met fase 2). Het is belangrijk dat een mandaat enkel als opgestart kan aanvaard worden indien voldaan is aan de ontvankelijkheidseisen en aan alle voorwaarden om het onderzoek uit te voeren. In elk geval kan de uitvoering van een mandaat niet als opgestart aanvaard worden zolang de kandidaat zijn/haar doctoraatsdiploma niet behaald heeft.

7.5. Behandelingsproces

De eindbeslissing gebeurt op basis van een gemotiveerd advies door externe deskundigen. Dit gebeurt aan de hand van een mondelinge verdediging door de kandidaat-mandataris waarbij het project toegelicht wordt en vragen kunnen beantwoord worden. Er is geen mondelinge toelichting voorzien door de universitaire promotor en/of de bedrijfsvertegenwoordigers.

De algemene regel is dat er geen interactie voorzien wordt tussen de kandidaat-mandataris en een adviseur van het Agentschap voorafgaand aan het mondeling expertencollege. In uitzonderlijke gevallen kan Agentschap beslissen om wel een interactie te voorzien. Dit zal slechts gebeuren in geval van belangrijke onduidelijkheden en kan nooit op vraag van de mandataris, promotor en/of onderneming.

Indien het aantal aanvragen binnen een bepaalde oproep zo hoog ligt dat de slaagkans lager is dan 30%, kan het Agentschap beslissen om twee evaluatierondes te voorzien. In een preselectie zullen aanvragen die niet passen binnen het steunkanaal of onvoldoende zijn uitgewerkt, niet weerhouden worden voor verdere evaluatie en verdediging op een mondeling expertencollege. Deze preselectie zal afgestemd worden met een overkoepelende commissie van externe deskundigen.

Door de gegroepeerde beslissing zal een jury meerdere projectaanvragen behandelen. De evaluatie en toekenning van een appreciatie gebeurt in consensus door al de juryleden. Experts met een affiliatie aan hetzelfde departement als een kandidaat-mandataris of aan de onderneming dat optreedt als industriële promotor zijn incompatibel en kunnen niet deelnemen aan de evaluatie van een individueel dossier. Experts dienen een confidentialiteitsnota te ondertekenen die identiek is aan de confidentialiteitsnota voor evaluatie van industriële projecten.

Externe deskundigen worden voor elke oproep aangeduid door het Agentschap. Er zijn geen vaste commissies. De namen van de externe deskundigen worden niet op voorhand bekend gemaakt. Op de mondelinge verdediging wordt de mandataris op de hoogte gesteld van de namen van de experts.

Om in de evaluatie een goed evenwicht te houden tussen de toepassingsmogelijkheden tegenover het wetenschappelijk karakter geldt voor de samenstelling een streefnorm van 50% experts uit de bedrijfswereld of andere potentiële gebruikers van de onderzoeksresultaten en 50% uit de academische wereld en uit publieke onderzoeksorganisaties.

Om mogelijke belangenvermenging tussen industriële concurrenten te vermijden, is het mogelijk om industriële experts te wraken. Dit dient te gebeuren op basis van naam of minstens op basis van affiliatie. Wraking kan niet gebeuren op basis van inhoudelijke elementen. Het is dus niet mogelijk om bijvoorbeeld te vragen om alle experts actief in diagnose te wraken. Het is eveneens mogelijk te vragen om academische experts te wraken omwille van een belangenconflict (indien deze een band hebben met een concurrerende onderneming). Bij academische experts is een vraag tot wraking enkel mogelijk op niveau van het departement, niet op niveau van instituut of universiteit.

Bij aanduiding van experts zal het Agentschap steeds maximaal rekening houden met de vragen tot wraking. Wanneer gevraagd wordt om een onredelijk hoog aantal namen/entiteiten (>5) te wraken kan het Agentschap geen rekening houden met deze vraag. Bij de vraag tot wraking van academische experts is een band met een concurrerende onderneming belangrijk. Indien de vraag enkel steunt op persoonlijke voor- of afkeur kan hier niet altijd rekening mee gehouden worden.

7.6. Aanvraagdossier voor een innovatiemandaat

De evaluatie gebeurt aan de hand van de online projectaanvraag. Let wel: er zijn drie verschillende aanvraagformulieren beschikbaar, namelijk voor spin-off mandaten, voor mandaten waarbij samengewerkt wordt met een bestaande onderneming en onmiddellijk gestart wordt met fase 2, en voor mandaten die starten met fase 1.

Basiselementen voor de evaluatie zijn:

- Curriculum kandidaat-mandataris en Overzicht van wetenschappelijke prestaties
- Situering/aanleiding voor het voorstel
- Innovatiedoel: een kernachtige samenvatting met de nadruk op de doelstellingen en de beoogde bruikbare resultaten;
- Gedetailleerde beschrijving van het onderzoeksproject: aanpak + werkprogramma, planning
- Omkadering: inpassen van het onderzoek binnen de innovatiestrategie van de onderzoeksgroep en van de onderneming (ondernemingen)
- Beoogde toepassingen en valorisatie
- Begroting
- Verkaringen ondertekend door kennisinstelling en onderneming betreffende het beschikbaar stellen van ondersteuning en infrastructuur en afspraken naar toekomstige benutting van de resultaten met inbegrip van IE afspraken (afsprakennota);
- Formele informatie

Het innovatiedoel vormt een formeel uitgangspunt voor de latere steunovereenkomst. Dit dient zeer concreet te worden ingevuld. Wijzigingen in de uitvoering binnen de contouren van het innovatiedoel vereisen geen aanpassing van de overeenkomst..

Aanvragen kunnen naar keuze ingediend worden in het Nederlands of het Engels. De verdediging gebeurt in de taal van de aanvraag.

8. Beslissing door het Hermes beslissingscomité

8.1. Beoordelingscriteria

Elke aanvraag wordt gewaardeerd op twee evaluatiedimensies: de wetenschappelijke kwaliteit en de valorisatiedimensie. Voor elke dimensie geeft de jury een appreciatie over de kwaliteit van de kandidaat en over de kwaliteit van het projectvoorstel. De beoordeling gebeurt dus op basis van vier sets van criteria.

De evaluatiecriteria worden verder toegelicht in de evaluatieroosters op de website.

Voor elk criterium wordt een appreciatie uitgebracht die varieert van kritisch (=onaanvaardbaar) tot zwak, redelijk, goed en uitmuntend. Op basis van de appreciaties voor al de criteria wordt voor elk projectvoorstel een globale appreciatie gegeven voor de wetenschappelijke kwaliteit en de valorisatiedimensie.

Op basis van de toegekende appreciaties beslist het Hermes beslissingscomité over steuntoekenning.

Hierbij neemt het Hermes beslissingscomité steeds een beslissing over steunbaar versus niet steunbaar op basis van de inhoudelijke appreciaties. Indien de beschikbare begroting ontoereikend is voor steunverlening aan alle steunbare voorstellen zal een selectiviteit ingebouwd worden waarbij de steun toegekend wordt aan de hoogst gewaardeerde voorstellen binnen de beschikbare begroting. Om dit consistent toe te passen zal het Hermes beslissingscomité elk jaar een selectiviteitsmechanisme definiëren.

8.2. Fase 1 en fase 2

Voor projecten die starten met fase 1, en vervolgd worden in fase 2, moet het Hermes beslissingscomité beslissen over de steuntoekenning in elke fase. Omdat de twee fasen steunen op verschillende juridische kaders, zijn het twee overeenkomsten en twee gescheiden beslissingen.

Het is belangrijk dat er geen discontinuïteit optreedt en het mandaat vlot kan overgaan van de 1ste naar de 2de fase. Teneinde een overgang vlot te laten verlopen zonder omslachtige procedures met een hoge overhead, zal in de evaluatiefase voor de start van het mandaat niet enkel een advies ingewonnen worden bij de externe experts voor de beslissing van fase 1, maar eveneens

informatie ingewonnen worden bij de externe experts die kan aangewend worden in de latere beslissing voor fase 2. De beslissingen zelf zijn onafhankelijke beslissingen, waarbij het Hermes beslissingscomité bij beslissing in fase 1 geen enkele implicatie naar fase 2 oplegt en zeker geen voorkeur oplegt voor de industriële promotor. De kandidaat verschijnt evenwel slechts 1 keer voor een expertencollege (voor toekenning van het mandaat).

8.3. Herziening

Bij negatieve beslissing kan de aanvrager een aanvraag tot herziening van de beslissing indienen. Op de website van het Agentschap vindt u het besluit van de Vlaamse Regering voor onderzoeksprojecten voor de uitvoering van doctoraatsonderzoek of postdoctoraal onderzoek in samenwerking met onderzoeksorganisaties van 12 mei 2017. De voorwaarden om een herziening aan te vragen voor een innovatiemandaat fase 2 worden beschreven in Hoofdstuk 6.

Deze vraag tot herziening moet ingediend worden binnen een termijn van 60 werkdagen na de beslissing en dient gebaseerd te zijn op duidelijke en verifieerbare elementen.

Wanneer in de vraag tot herziening de samenstelling van een nieuw expertencollege gevraagd wordt, moet beoordeeld worden of deze vraag gegrond is. Indien op deze vraag ingegaan wordt, zal de kandidaat-mandataris uitgenodigd worden op een expertencollege dat plaatsvindt in het kader van de eerstvolgende oproep en inhoudelijk zo dicht mogelijk aansluit bij het thema van de projectaanvraag.

Er wordt echter de beperking opgelegd dat eenzelfde kandidaat-mandataris tot maximaal 2 keer de aanvraag kan verdedigen op een mondeling expertencollege. Concreet is na de behandeling van een herziening met een verdediging voor een nieuw samengesteld expertencollege geen herindiening meer mogelijk (met dezelfde kandidaat-mandataris), of bij een herindiening geen herziening met verdediging voor een nieuw samengesteld expertencollege meer mogelijk.

8.4. Klacht

Bij ontevredenheid over de behandeling door het Agentschap kan te allen tijde schriftelijk, mondeling of elektronisch klacht worden ingediend. Deze klachten worden binnen de 45 dagen na ontvangst behandeld.

9. Rechten en Plichten

9.1. *Intellectuele eigendomsrechten (IE)*

De afspraken naar IE en transfer en gebruik van de resultaten zijn afhankelijk van het type mandaten.

- Voor spin-off mandaten en mandaten in fase 1 hebben de ondernemingen enkel een rol als begeleider en verwerven zij geen rechten op de onderzoeksresultaten. In fase 1 kan men in het kader van de samenwerkingsovereenkomst met de begeleidende onderneming een “Right Of First Negotiation” afspreken. Bij overdracht van IE naar een onderneming ontvangt de onderzoeksorganisatie een vergoeding die overeenstemt met de marktprijs voor de intellectuele eigendomsrechtentransfer. De onderneming dat als industriële promotor optreedt, heeft strikt genomen geen enkele garantie op mogelijke licentie/gebruik van de projectresultaten (zie hoger: wel “Right Of First Negotiation”).
- Voor projecten in fase 2 dient in onderlinge overeenstemming een akkoord bereikt te worden over de IE verdeling. Voor innovatiemandaten wordt duidelijk een voorkeur gegeven aan gedeelde rechten. Dit kan op verschillende manieren ingevuld worden. Het is mogelijk dat de resultaten worden opgesplitst en dat de universiteit eigendomsrechten verwerft op welbepaalde resultaten (bv. methodologie/model), terwijl de onderneming eigendomsrechten verwerft op resultaten met een specifieke target. Een andere mogelijkheid is dat de eigendomsrechten op de resultaten toekomen aan de universiteit en dat de onderneming het exploitatierecht krijgt in een specifiek toepassingsgebied (bv. de onderneming verwerft de exploitatierechten voor een specifieke target/materiaalklasse/toepassingsgebied en universiteit behoudt de exploitatierechten daarbuiten).

Naast de afspraken over IE verdeling dienen uiteraard ook afspraken gemaakt te worden over toegang tot achtergrondkennis en exploitatierechten op achtergrondkennis. Gebruiksrechten op achtergrondkennis worden niet exclusief overgedragen.

De basismodellen voor de IE-regeling zijn opgenomen in een standaard samenwerkingsovereenkomst, opgesteld door de universiteiten en de ondernemingen. Deze standaard samenwerkingsovereenkomst, opgenomen in een toelichtingsdocument, is geen strikte template maar heeft een informatieve functie om de verschillende mogelijke modellen van IE-regelingen toe te lichten.

De kernelementen van de IE-afspraken moeten bij indiening van een aanvraag opgenomen worden in een wederzijds ondertekende afsprakennota (= de voorlopige samenwerkingsovereenkomst). Deze elementen kunnen een rol spelen in de evaluatie indien van toepassing en dienen dus gekend te zijn voorafgaand aan het interview met de jury. Deze afsprakennota maakt deel uit van de ontvankelijkheid. In afwezigheid van een ondertekende afsprakennota of samenwerkingsovereenkomst op het ogenblik van de projectindiening kan het Agentschap een aanvraag voorwaardelijk ontvankelijk verklaren en de evaluatie reeds opstarten. Indien het Agentschap echter niet in het bezit is van de ondertekende afsprakennota of

samenwerkingsovereenkomst op de deadline voor indiening van deze afsprakennota, zoals vermeld in het oproepdocument, wordt het dossier “onontvankelijk” verklaard en wordt de voorlopig opgestarte behandeling stopgezet.

De formele bevestiging van de afspraken gebeurt in een samenwerkingsovereenkomst (zie hieronder). Deze dient ondertekend te zijn vooraleer een steunovereenkomst wordt afgesloten na positieve beslissing.

Het is uiteraard essentieel dat de uitgewerkte elementen in de finale samenwerkingsovereenkomst binnen de grote lijnen van de afspraken in de afsprakennota blijven.

9.2. Steunovereenkomst

Bij positieve beslissing wordt een steunovereenkomst opgemaakt door het Agentschap Innoveren en Ondernemen (optredend voor het Hermesfonds).

- Voor spin-off mandaten en voor steun aan projecten in fase 1 is de universiteit/kennisinstelling contractant.
- In fase 2 treedt de onderneming (ondernemingen) op als contractant.

De steunovereenkomst wordt mede ondertekend door de mandataris.

De steunovereenkomst is een middelenverbintenis.

Indien relevant zal het Agentschap specifieke voorwaarden opnemen in de steunovereenkomst, zoals bijvoorbeeld de toestemming door ethische commissies, het bezitten van vereiste vergunningen, enz.

9.3. Samenwerkingsovereenkomst

Tussen de partners wordt een samenwerkingsovereenkomst afgesloten, deze regelt minstens:

- afspraken naar onderlinge betalingen;
- aanduiding contactpersonen;
- procedure bij geschillen;
- onderlinge afspraken naar IE en gebruik van de resultaten;
- afspraken omtrent publicatierecht.

De samenwerkingsovereenkomst wordt minstens ondertekend door de rechtsgeldige vertegenwoordigers van de onderneming (ondernemingen) en van de kennisinstelling(en).

Een steunovereenkomst wordt enkel opgesteld **na** ontvangst van de samenwerkingsovereenkomst. Een ondertekende samenwerkingsovereenkomst dient uiterlijk vier maanden na de beslissing ontvangen te worden. Indien na vier maanden nog geen samenwerkingsovereenkomst ontvangen is, vervalt de positieve beslissing.

Indien in de loop van een projectuitvoering een promotor, om welke reden ook, zijn taken niet langer kan opnemen is een verderzetting van het mandaat met een andere promotor in principe mogelijk. De betrokken kennisinstelling en de onderneming dienen hiertoe de samenwerkingsovereenkomst te wijzigen in onderling akkoord en dit ter goedkeuring voor te leggen aan het Agentschap. Indien de mandataris zijn activiteiten stopzet, wordt de overeenkomst, die nominatief is toegekend, automatisch stopgezet.

9.4. Uitbetaling

De steun wordt toegekend als een projectmatige subsidie en wordt uitbetaald in jaarlijkse voorschotten aan de contractant.

Het eerste voorschot wordt uitbetaald na ontvangst van de ondertekende steunovereenkomst en de ondertekende samenwerkingsovereenkomst.

In fase 2 is de onderneming verantwoordelijk voor tijdige betaling van de onderzoekspartner(s) in voorschotten. De onderneming betaalt de totale factuur van de onderzoekspartner(s) die deel uitmaakt van de aanvaardbare kosten waarop steun berekend wordt en subsidie toegekend wordt.

De betaling is afhankelijk van correcte naleving van de afspraken.

Op het einde van de projectuitvoering wordt een eindverificatie van de reële kosten uitgevoerd. In functie van de aanvaarde kosten en het toegepaste steunpercentage wordt de totale steun bepaald en een eindschijf uitbetaald waarbij rekening gehouden wordt met de reeds betaalde voorschotten.

9.5. Uitvoering

Het innovatiedoel vormt het uitgangspunt van de steunovereenkomst. Wijzigingen in uitvoering binnen het innovatiedoel zijn mogelijk zonder aanpassing van de overeenkomst.

Elk jaar wordt door de mandataris een voortgangsverslag ingestuurd. Op het einde van fase 1 en op het einde van het mandaat is een verslag vereist over:

- wetenschappelijke vooruitgang;
- behalen van de innovatiedoelstellingen met inbegrip van strategische toepassing;
- valorisatieverslag;
- financieel verslag.

De verslaggevingstemplates zijn terug te vinden op de website: <https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/innovatiemandaten/vervolgstappen>.

9.6. Tussentijdse evaluatie

Voor projecten waarvan de totale projectduur langer dan 24 maanden is (op full-time basis) kan ten laatste na 2 jaar een tussentijdse evaluatie worden uitgevoerd waarbij de vooruitgang

geëvalueerd wordt en waarbij ook gewaakt wordt over de correcte besteding van het mandaat in functie van het overeengekomen doel.

De tussentijdse evaluatie gebeurt a.d.h.v. een verslag met rapportering over de resultaten en de vooruitzichten voor latere toepassingen.

9.7. Herziening van steun

Een innovatiemandaat wordt toegekend als steun aan projecten van strategisch basisonderzoek (spin-off mandaten en projecten in fase 1) en als steun voor projecten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijfsleven onder het regime van 'industriële onderzoek'.

Indien uit de verslaggeving zou blijken dat de uitvoering van het project niet overeenstemde met de modaliteiten van steuntoekenning en het innovatiedoel, kan de steun herzien worden door het Agentschap.

Bij het niet naleven van de contractuele afspraken, kan het Agentschap tijdens de projectuitvoering of bij de opvolging na de projectuitvoering steeds overgaan tot een herziening van de steun met een mogelijkheid tot terugvordering van de reeds uitbetaalde steun bij manifeste gebreken.